

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Tyúha

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy őzike. Az volt a neve, hogy Tyúha. Történt egyszer alkonyatkor, hogy Tyúha lenézett a völgybe. Állt ott az erdő szélén egy házikó, a házikó udvarán pedig fel-alá futkosott és ugrándozott valaki. Tyúha csodálkozva mondta magában: „Tyúha! Ezt meg kell nézni közelebb-ről is.” A házikó udvarán egy kisfiú ugrándozott. De egyszerre csak megjelent az ajtóban az édesanyja, és így szólt: „Gyere most már be, Jancsikám! Ma korábban kell lefeküdnöd, mert reggel elmegyünk a fogorvoshoz.” Jancsika, mint a hörcsög, szembefordult az édesanyjával: „Nem megyek! Ha odamegyek, kihúzza!” „Ha ki kell húzni, hadd húzza. Érzésteleníti! De most már gyere be, kikérem a leckét.” Jancsika rándított egyet magán: „A leckét még tanulni kell egy kicsit.” Édesanyja neheztelően ingatta fejét: „Ejnye, ejnye, kisfiam... Addig nem volna szabad mást csinálnod. Gyere hát be, hozom a vacsorádat, aztán még tanulhatsz.” „Tessék békében hagyni! Majd reggel tanulok!” Édesanyja most már kénytelen volt szigorúbban szólni: „Azonnal gyere be!” De Jancsi ezt kiáltotta: „Ne tessék folyton velem törődni! Kapom magam egyszer, és elmegyek! Akkor aztán nem lesz kinek parancsolgatni!” Édesanyja most már hideg szigorral figyelmeztette: „Azt nem tanácsolom, fiam. Úgyis visszahoz-

nak. Akkor előveszi apád a nadrágszíjat.” Most már csakugyan parancsolólag tette hozzá: „Mire beviszem a vacsorádat, bent légy!” Jancsi sötét tekintettel nézte a becsukódó ajtót. Aztán hátat fordított a háznak, és beszaladt az erdőbe. De tüstént meg is torpant. Tétovázott.

Ekkor az őzike előjött a bokrok mögül, és így szólt: „Szervuszt, Jancsika. Tyúha a nevem. Látom, szeretnél megszökni hazulról.” „Persze, hogy szeretnék. Folyton pa-

rancsolgatnak, holnap elcipelnek a fogorvoshoz is.” Tyúha ezt felelte: „Ha nekünk, őzeknek fáj a fogunk, ráharapunk egy kemény faágra, kifordítjuk a helyéből a fogat, úgy szabadulunk meg tőle. Bárcsak velem törődne annyira valaki, mint veled az édesanyád.” Jancsi keserűen dűnnyögte: „Ha megpróbálnád, másképp beszélnél.” Tyúha örömmel kapott a szón: „Hát cseréljünk! Én be-megyek a házba mint Jancsika, te pedig őzike alakban

szabadon szaladgálhatsz a hegyek között.”

Jancsika boldogan beleegyezett. Tyúha keresett egy odvas fát, és belesúgta az odúba: „Varázsló törpe! Várunk!” Leszállt az üzenet a fa törzsében a föld alá. A gyökök, akár a távbeszélőhuzalok, egymásnak adták, s egy perc múlva már ott is állott előttük egy nagyszakállú törpecske. „Mit akartok? Csak gyorsan, mert éppen vacsorázom!” Tyúha megmondta, mit szeretnének, a törpe varázsigét mormogott, pattintott az ujjával, és Jancsika a következő pillanatban mintha tükör előtt állna – meglátta önmagát. Szemben állt vele ő maga, és szelíden mosolygott rá. Az őzikét nem látta sehol. Körültekintett, ke-reste, s ekkor észrevette, hogy hiszen ő maga az őzike. Ugrott egy nagyot boldogságában, és beszáguldott a sötétedő erdőbe... Tyúha pedig Jancsika képében bement a szobába. Csodálkozott rajta, hogy tudja, hol vannak Jancsika könyvei, füzetei. Még azt is tudja, mi a lecke másnapra. Hogyne tudta volna, hiszen benne volt mindez Jancsika fejében, Tyúha pedig most azt használta. Igen ám, de a másnapi lecke még nem volt benne. Így szólt hát a Tyúha-kisfiú Jancsika édesanyjához: „Hadd tanuljam meg előbb a leckét, édesanyám, majd utána vacsorázom.” Másnap reggel vonakodás nélkül ment a fogorvoshoz, és megszabadult attól a rossz fogtól. Az iskolában a gyerekek még az udvaron szaladgáltak, s

egyikük felkiáltott: „Vigyázzatok! Jön Jancsi!” A Tyúha-kisfiú csodálkozva kérdezte: „Miért félték tőlem?” Nevettek: „Még kérdezed? Mert el szoktad buktatni, aki szalad.” A nevetésből azonban csodálkozás lett, mert a Tyúha-kisfiú ezt mondta csöndesen: „Többé nem teszem.” Még nagyobb lett a csodálkozás, amikor a tanító bácsinak hiába nélkül felmondta a leckét.

De volt részük csodálkozásban az erdő lakóinak is.

A három őz, akivel Tyúha együtt szokott legelészni, örvendezve fogadta a hozzájuk száguldó Jancsi-őzikét. Persze azt hitték, hogy Tyúha tért vissza. Amikor azonban futni kezdtek, Jancsi-őzike eléjük tartotta a lábaszárát, elbuktatva őket, és nevetgélt rajtuk. Napkelte után pedig, amikor ki-ki nyugvóhelyet kapart magának a lehullott levelek között, Jancsi-őzike egyszerűen elkergette egyiküket, és elfoglalta annak a nyugvóhelyét. Az őzek csodálkozva és idegenkedve tekingettek feléje: Ugyan mitől változott meg ennyire az ő Tyúha testvérük?

Az igazi Tyúha pedig Jancsika képében továbbra is barátságos volt osztálytársaihoz, és egymásután szerezte a jelesek. Nem rosszalkodott, nem akaratoskodott odahaza se, és egy este Jancsika édesanyja könnyes szemmel magához ölelte: „Nagyon örülök, Jancsikám, hogy mégse vészett kárba az a sok figyelmeztetés.” Az őzike nagyon jól érezte magát Jancsikáéknál. Szeretettel megölelte ő is Jancsika édesanyját, és boldog volt, hogy örömet szerez neki...

Teltek-múltak a napok, s egyszer a mi Jancsi-őzikénk talált egy diót. Figyelmeztette ugyan a legidősebb őz: „A pa-

táddal törd fel, ne a fogaddal!” Ő azonban ezt felelte: „Ne parancsolgass! Azzal töröm, amivel akarom.” Ráharapott a dióra, és – reccs! – letört a foga. A törött fog persze egyre erősebben fájt. Jancsi-őzike még azt is megpróbálta, hogy ráharapjon egy kemény faág-ra, s úgy szabaduljon meg tőle. Az erős harapáshoz azonban erős akarat is kellett volna, az pedig hiányzott.

Ekkor már november közepe volt, s a hidegtől még jobban fájt a foga. Megleste hát egy este a Tyúha-kisfiút: „Szervusz, Tyúha! Cseréljük vissza a testünket!” Tyúha elszomorodott: „Legalább még télen szívesen maradtam volna kisfiú, de hát... ha úgy akarod... cseréljük vissza.”

Suhant megint az üzenet a gyökerekben, akár a távbeszélőhuzalokon, s ismét elébük toppant haragosan a varázsló törpe: „Ejnye, ejnye, szedtevette! Hát ti mindig olyankor hívtok engem, amikor éppen vacsorázom?!”

A visszavarázsolás után Jancsika bement a házukba, és ámuldozott: fiókjában, polcain rend, füzeteiben csupa jeles. Ezen az estén vonakodás nélkül mosdott, nem halogatta a lefekvést, másnap pedig kíváncsian ment el az iskolába. A gyerekek szere-

tettel, tisztelettel szóltak hozzá, és jelesre felelt, mert hiszen megtanulta helyette Tyúha azt leckét még délután. Mindez persze nagyon tetszett Jancsikának. Annyira tetszett, hogy aznap nem is ment ki addig szaladgálni a kertbe, amíg meg nem tanulta a leckéjét. Este pedig amíg vacsorázott, odaült hozzá az édesanyja, és ezt mondta: „Ma éppen egy hónapja, hogy megváltoztál. Ugye mennyivel jobb így neked is, édes kisfiam?”

Hát Tyúhával mi történt ezalatt? Amikor az őzekhez futott, egyikük felkiáltott: „Vigyázzatok! Jön Tyúha, és elbuktat!” A reggeli nyugovóra téréskor pedig felugrottak előle, és mogorván dűnnyögték: „Na tessék, jön már elvenni a nyugvóhelyünket!” Szívesen megmondta volna Tyúha, hogy nem ő tette azt a sok rosszat, de ha megtudják, hogy rájuk szabadított egy haszontalan kisfiút, még jobban megharagudtak volna rá. Csöndesen lefeküdt hát, és várta, hogy elaludjék. De hajh, nem az álom szállt a szemére, hanem egyszerre csak belenyilallt a fájdalom a fogába. Tyúha felkiáltott: „Tyúha! Vajon mitől fáj a fogam?” A legidősebb őz rá-mordult: „Attól, hogy nem fogadtad meg az okos szót! Hiszen diót törtél fel vele!” Estére már annyira gyötörte a fájdalom, hogy elindult keresni egy alkalmas kemény faágat. Utja a házikó felé vitte, s Jancsi édesanyja éppen akkor szólt ki Jancsinak: „Gyere be, kisfiam, itt a mosdás ideje.” Jancsika ezt felelte: „Megyek, édesanyám.” S az ajtó becsukódott mögöttük.

Tyúha nézte egy ideig a házikó kéményéből felszálló füstöt, aztán tovább indult. Hullani kezdett a hó.